

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİM KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI* TEACHERS' METAPHORICAL PERCEPTIONS RELATED TO CONCEPT OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Mehmet EROĞLU**
Ramazan ÖZBEK***

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin metaforik algılarını incelemektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Elazığ il merkezindeki okullarda çalışan 116 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu metafor anket formuyla toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin olumlu bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Mesleki gelişimin öğretmenler için gerekli, sürekli bir süreç olduğu ve eğitimde kaliteyi artırmak için anahtar rolde olduğu vurgulanmıştır. Mesleki gelişimle öğretmenlerin mesleki niteliklerini arttırabilecekleri ve bunun sonucunda öğrenci başarısını yükselterek eğitimde kalitenin oluşmasına katkı sağlayacakları belirtilmektedir. Ayrıca mesleki gelişimin öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini yeterli hissetmelerine ve mesleklerini sevmelerine katkı yapacağı vurgulanmıştır. Bununla birlikte mesleki gelişimin emek ve özveri gerektiren zorlu bir süreç olduğu da ifade edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişime ilişkin ifade ettikleri olumsuzlukların da sınırlı olduğu ve mesleki gelişim deneyimlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Öğretmenlerin mesleki gelişime ilişkin olumlu görüşlere sahip olmaları, mesleki gelişime katılımlarının sağlanmasında kolaylaştırıcı bir unsur olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Gelişim, Fenomenoloji, Metafor, Öğretmen.

Abstract

The purpose of this study is to investigate teachers metaphorical perceptions related to concept of professional development. This research is a phenomenological study of the qualitative design. The study group of the study is composed of 116 teachers working in the schools in Elazığ province center. The research data is collected through open-ended metaphor questionnaire developed by the researcher. Descriptive analysis is used in the analysis of research data. According to the results of the research, it is seen that the teachers have a positive view on the concept of professional development. It has been emphasized that professional development is a necessary, continuous process for teachers and is a key to increasing qualifications in education. It is stated that through professional development, teachers will increase their professional qualifications and as a result they will contribute to increasing the quality of education by increasing student success. It is also emphasized that professional development will contribute to the teachers' feeling of being professionally proficient and their profession. However, it is also stated that professional development is a tough process that requires labor and self-sacrifice. It has been determined that the negativity of the teachers about professional development is also limited and is due to their professional development experiences. It is thought that teachers have positive views on professional development might be an element facilitating their professional development participation.

Keywords: Professional Development, Phenomenology, Metaphor, Teacher.

1. GİRİŞ

Öğretmenlerin mesleki gelişimi, eğitimde niteliği artırmayı amaçlayan reformların kilit bir bileşeni olarak son yıllarda üzerinde sıkça durulan bir kavramdır (Seferoğlu, 2001; Smith & Desimone, 2003; Sandholtz & Ringstaff, 2013). Nitelikli eğitim için nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Darling-Hammond, 2000; Seferoğlu, 2003, Altun & Cengiz, 2012; Yaylacı, 2013). Çünkü "öğretmen kalitesi" öğrencinin başarısını etkileyen en önemli okul değişkenidir (OECD, 2005; İlğan, 2013). Öğretmenin kalitesi ise öncelikle öğretmenin mesleğe girişteki kalitesi ve mesleki gelişimiyle ilgilidir (Kaçan, 2004). Bu bağlamda mesleki gelişim öğretmen kalitesi ve dolayısıyla eğitimdeki kaliteyle direkt ilişkilidir.

Mesleki gelişim, bir meslektekiler için devam eden eğitimleri ve çalışmalarını içeren "işgücü geliştirme" genel kavramının yerine kullanılan bir kavram haline gelmiştir (Early & Bubb, 2007). Mesleki gelişim, genel anlamıyla bir kişinin mesleki rolündeki gelişmesini ifade etmektedir (Villegas-Reimers, 2003; Abou-Assali, 2014). Bir meslekte veya işyerinde kişinin zamanla ve mevcut bilgi talebine göre bilgi ve becerilerini geliştiren, sürekli olarak öğrenmeyi gerektiren bir süreç olarak da tanımlanmaktadır (Hoque, Alam, & Abdullah, 2011). Reese, (2010) mesleki gelişimi, öğretmenlerin ihtiyaçlarını temele alan ve sonuçta

* Bu çalışma 8. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde (Çanakkale, 2016) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, mehmeteroğlu@firat.edu.tr

*** Dr. Öğr. Üyesi., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, ramazan.ozbek@inonu.edu.tr

öğretimsel etkililiği, öğrenci başarısını ve performansını artıran kapsamlı, sürdürülebilir ve sistematik öğrenme deneyimleri olarak tanımlanmaktadır. Benzer şekilde öğretmenlerin mesleki gelişimi, öğretim tekniklerini geliştirmek, alan bilgisini genişletmek, en son bilgiler ışığında öğrencileri geleceğin toplumunun ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirmek için sorumluluk almak olarak bilinmektedir (Hoque, Alam, & Abdullah, 2011). Mesleki gelişimin amacı öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek ve bunun sonucunda öğrenci başarısını artırmaktır (Guskey, 2000; Day & Sach, 2005; Reese, 2010).

Mesleki gelişim meslekte gelişmeyi sağlamak için yapılan sistematik olarak planlanmış fırsatları ve deneyimleri içeren uzun vadeli bir süreçtir (Wells, 2014). Bu uzun vadeli süreç öğretmen için meslek yaşamı boyunca devam eden, devamlı ve aktif bir şekilde öğrenmeyi gerektirmektedir (Özdemir, 2016). Bu bağlamda mesleki gelişim öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminden başlayarak kariyerleri boyunca devam eden gelişim ve eğitim fırsatlarını içeren ve emeklilikle sonlanan bir süreci ifade etmektedir (Early & Bubb, 2007). Bu bağlamda değerlendirildiğinde mesleki gelişim öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme sürecinin önemli bir bileşeni ve bir alt süreci olarak karşımıza çıkmaktadır (Bümen vd., 2012; Telese, 2012).

Alanyazında bir çok tanımı olan metafor kavramı Türk Dil Kurumu tarafından "bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma" (<http://www.tdk.gov.tr>) şeklinde tanımlanmaktadır. Genel olarak metaforlar, bir bireyin zihninin belli bir kavrayış biçiminden başka bir kavrayış biçimine hareket etmesini sağlayarak, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine olanak tanır (Saban, 2008). Yani metaforlar sayesinde, benzetmelerde olduğu gibi, anlatılmak istenilen kavram, onunla bir yönden benzerliği olan başka bir kavramla anlatılmaya çalışılır (Çelikten, 2006). Bu bağlamda metaforlar çoğunlukla bilinen bir alandan bilinmeyen bir alana bilgi transferini kapsar (Lakoff & Johnson, 2005). Ancak kökeni Yunancaya dayanan anlamı transfer etmek (Fenwick, 2000) olan metafor günlük hayatta kullandığımız dili sadece süslemeye yönelik bir söz sanatından çok daha fazlasını ifade etmektedir (Saban, 2008; Aydın, 2010). Metaforlar, söylenmek isteneni daha etkili ve daha vurgulu bir biçimde ifade etmeye yararlar (Aydın, 2010). Ayrıca Metafor, bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizması olarak dikkat çekmektedir (Arslan & Bayrakçı, 2006). Bu nedenle metaforlar bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu, anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araçlar olarak görülmektedir (Saban, Koçbeker & Saban, 2006). Çünkü metaforlar, zihinsel süreçler yoluyla dış dünyamızı anlatmamızda, görselleştirmemizde ve anlamlandırmamızda bize yardım ederler (Arslan & Bayrakçı, 2006). Bu özellikleriyle metaforlar aslında insanoğlunun dünyayı anlamak, açıklamak, kurmak ve örgütlemek için keşfettiği belli başlı dilsel araçlardır (Lakoff & Johnson (2005).

Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelir (Çelikten, 2006). Metaforlar, analiz edilmek istenen kavramların nasıl algılandığını ortaya çıkarmaya katkı sağlar (Cerit, 2008; Ekici, 2016). Çünkü metaforlar aslında bir algı aracıdır (Arnett, 1999). Sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumlarla hareket eden bireyler, soyut kavramlar ile bilinen somut şeyler arasında ilişki kurarak düşüncelerini ifade etmede metaforik yapılar oluştururlar (Saban vd., 2006). Bilinen terminolojideki bir olguyu ve durumu ifade etmek içinde metaforlar kullanılabilir (Kalra & Baveja, 2012). Bunun yanında ifadeye bir üslup güzelliği vermek, anlaşılmasında güçlük çekilen konuları biraz daha anlaşılır kılmak ya da anlaşılmasına katkı sağlamak (Aydın, 2006) için metaforlar kullanılmaktadır. Bütün bu temel özellikleriyle günlük hayatta çoğu zaman karşılaştığımız metaforlarla ilgili 1980'lerden bu yana çok sayıda araştırma yapılmıştır ve son yıllarda bu araştırmalar artış göstermiştir (Çelikten, 2006; Güveli vd., 2011). Türkiye'de de metaforla ilgili çalışmalar 1990'lardan itibaren başlamıştır (Balci, 2011). Metaforlar, bilişsel ve edebi alanların yanı sıra eğitim alanında da kullanılmaktadır (Arslan & Bayrakçı, 2006). Metaforlar, eğitimde de soyut bir kavramı görselleştirmek, somut bir şekilde betimlemek ve açıklamak amacıyla son yıllarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Singh, 2010). Çünkü metaforlar, kişinin bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesine imkan tanıdığından (Aydın, 2010) bireylerin algısına, deneyimlerine ve kavrayışına ilişkin zengin içerik sunmaktadır. Bu bağlamda metaforlar özellikle sosyal bilimler için önemli veri toplama araçları olarak değerlendirilebilir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın genel amacı öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin metaforik algılarını incelemektir. Bu kapsamda şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar nelerdir?
2. Öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar gerekçeleri bakımından hangi temalarda ve kategorilerde yer almaktadır?

1.2. Araştırmanın önemi

Mesleki gelişim eğitimde niteliğin artırılmasına yönelik reformların köşe taşı oluşturmaktadır (Seferoğlu, 2001; Smith & Desimone, 2003; Sandholtz & Ringstaff, 2013). Bu nedenle son yıllarda üzerinde durulan en önemli konulardan biridir (Craft, 2002; Guskey, 2002). Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki gelişime katılımının sağlanması da bir gereklilik olarak görülmektedir (Eekelen vd., 2006). Öğretmenlerin bu sürece katılımlarında da mesleki gelişim kavramına ilişkin algıları önemlidir. Metafor çalışmaları da algıları ortaya koymak için etkili bir araştırma yaklaşımıdır (Cerit, 2008; Ekici, 2016). Bu metafor çalışmasıyla öğretmenlerin algılarının derinlemesine analiz edilerek mevcut durumun ortaya konması sağlanacaktır. Dolayısıyla bu çalışmadan elde edilen sonuçların öğretmenlerin mesleki gelişime katılımını sağlamak için önemli ipuçlarını içereceği düşünülmektedir. Çünkü metafor çalışmasıyla mesleki gelişim ilişkin öğretmenlerin olumlu, olumsuz algıları ve bunların nedenleri, öğretmenlerin mesleki gelişim deneyimleri ortaya konacaktır. Bunun yanında alanyazın incelendiğinde mesleki gelişim kavramıyla ilgili metafor çalışmasına rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın alanyazındaki bu eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin metaforlarını inceleyen bu araştırma fenomenoloji (olgubilim) deseninde tasarlanmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Olgubilim araştırmaları da birkaç kişinin bir fenomen, yada kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlamak için yapılmaktadır (Creswell, 2013).

2.2. Çalışma Grubu

Olgubilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan, ve bu olguyu dışı vurabilecek bireyler yada gruplar olmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Aynı zamanda bu grupların fenomeni bütün yönleriyle deneyimlemiş olması gerekmektedir (Creswell, 2013). Bu nedenle bu çalışmada katılımcı olarak araştırmanın olgusu olan mesleki gelişim olgusunu deneyimlemiş öğretmenler seçilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin seçiminde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %52'si (f=60) erkek, %48'i (f=56) kadındır. Öğretmenlerin % 48'i (f=61) 1-10 yıl arası kıdeme, %37'si (f=43) 11-20 yıl arası kıdeme, % 15'i (f=12) 20 yıl üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenler 22 sınıf öğretmenliğini de içeren 22 farklı branşta. Katılımcıların % 16'sı (f=19) ilkokulda, %32'si (f=37) ortaokulda, %52'si (f=60) lisede çalışmaktadır. Öğretmenlerin %83'ü (f=97) lisans, %17'si (f=97) lisansüstü mezundur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verilerin toplanmasında mecazlar (metaforlar) kullanılmıştır. Metaforlar insanın doğayı ve çevresini anlamasının, anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten belirli yorumlar yoluyla anlamlar çıkarmasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmanın araçları olarak "bilmeye" olanak tanır ve sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Metaforlar farklı amaçlar için kullanılabilir. Ancak daha çok betimleme amacıyla kullanılan metaforlarla bir durum olay veya olgu var olduğu haliyle betimlenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Metaforlarla veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu anket kullanılmıştır. Veri toplama aracının oluşturulmasında önce alanyazındaki metafor çalışmaları incelenerek taslak form oluşturulmuştur. Taslak form katılımcılara ilişkin demografik bilgiler ve açık uçlu soru olmak üzere 2 bölüme ayrılmıştır. Taslak form araştırmacılar dışında iki öğretim üyesinin (biri eğitim programları ve öğretim ABD, diğeri Eğitim yönetimi denetimi ve planlaması ABD) incelemesine sunulmuş bazı küçük düzeltmelerden sonra anlaşılabilirlik açısından bir Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiştir. Son halini alan açık uçlu anket formunun ilk kısmında öğretmenleri tanıyıcı bilgilerin yer aldığı demografik bilgiler kısmıdır. İkinci kısmında araştırmaya konu olan mesleki gelişim olgusuna ilişkin metaforları belirlemek için "mesleki gelişim..... benzer/gibidir Çünkü....." şeklinde açık uçlu soru yer almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplamak için oluşturulan açık uçlu anket formu araştırmacılar tarafından katılımcılara uygulanmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Metafor çalışmalarında veri toplama aşamasının görece olarak kolay olmasının yanı sıra toplanan verilerin analizi de diğer nitel türlere göre daha kolay ve pratiktir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu bağlamda

araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Çünkü Olgubilim araştırmalarda araştırmacının görevi, deneyimin temel yapısını ya da cevherini belirlemek ve betimlemektir (Merriam, 2013). Bunun yanında metafor çalışmaları da ağırlıklı olarak betimlemek amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Betimsel analizde veriler dört aşamada analiz edilir. Birinci aşamada kavramsal çerçeve ve veriler incelenerek analiz için bir çerçeve oluşturulur. Verilerin hangi temalar altında yer alacağı belirlenmeye çalışılır. İkinci aşama, belirlenen çerçeveye göre verilerin işlenmesi sürecidir. Üçüncü aşama, bulguların tanımlandığı ve doğrudan alıntılarla desteklendiği aşamadır. Betimsel analizin son aşaması olan bulguların yorumlanması aşaması ise bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırma sonuçlarının geçerliğine ve güvenilirliğine ilişkin işlemlere analizin tüm basamaklarında yer verilmekle birlikte ikinci ve üçüncü aşamada daha yoğunluktadır.

Analizin birinci aşamasında kavramsal çerçeve incelenmeden önce Saban (2008)'in çalışmasında yaptığı gibi veriler incelenmiş katılımcıların metaforu net bir şekilde ifade edip etmediği, metaforun gerekçesini belirtip belirtmediği, gerekçesi belirtilen metaforlarla metafor arasında anlamlı bağlantı olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda metafor yazıp gerekçe belirtmeyen 12 anket ve gerekçesiyle tutarlılık barındırmayan 5 anket analiz dışında bırakılmıştır. Ayrıca bazı katılımcıların birden çok temayla ilişkili olabilecek metaforlar ürettikleri gözlenmiştir. Analizde bu durum göz önünde bulundurularak bir metafor farklı temalar altında yer alacak şekilde yapılmıştır. Daha sonra kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Kavramsal çerçevenin ve araştırma sorularının özellikle analiz aşamasında, iş ve zaman açısından aşırı yüklemeye karşı en iyi önlem olduğu düşünülmektedir (Miles & Huberman, 2015). Bu bağlamda kavramsal çerçeve incelenerek mesleki gelişimin tanımı, özellikleri, önemi ve etkilerine ilişkin kavramsal çerçeve oluşturacak cümleler yazılmıştır. Ancak analizde kavramsal çerçeveye ilişkin esnek bir yaklaşım sergilenmiştir. Verilerin hangi temalar altında yer alacağı belirlenmeye çalışılmıştır. Veriler ikinci aşamada belirlenen kavramsal çerçeveye göre işlenerek temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Veriler işlenirken kavramsal çerçeve konusundaki esneklik göz önünde bulunarak yeni temaların ortaya çıkmasına imkan tanınmıştır. Verilerin analizinde önemli olan bu süreçte sürekli karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriden bilgi sağlama ve bunu ortaya çıkan kategorilerle karşılaştırma süreci veri analizinde sürekli karşılaştırma yöntemi olarak adlandırılmaktadır (Creswell, 2013). Sürekli karşılaştırma sürecinde katılımcıların cevapları kategorilere ve temalara ayrılarak sürekli karşılaştırılmıştır. Ayrıca bu aşamada güvenilirliği sağlamak amacıyla veriler farklı kodlayıcılar tarafından kodlanarak kontrol kodlaması yapılmış ve kodlamalar karşılaştırılmıştır. Kontrol kodlaması sadece tanımsal netliğe yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda iyi bir güvenilirlik kontrolüne de yardımcı olmaktadır (Miles & Huberman, 2015). Kontrol kodlaması sürecinde araştırmacıların birbirinden bağımsız yaptıkları kodlamalar ve temalandırma işlemi karşılaştırılmıştır. Yanlızca ahtapot, bukalemun kaplumbağa, pamuk ipliği metaforlarında araştırmacılar arasında farklı temalandırma işlemi olduğu görülmüş ve bu metaforlara ilişkin görüş birliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bunun dışındaki bütün kodlama ve temalandırma işlemi benzerdir. Bu nedenle kontrol kodlaması sonucunda ayrıca bir görüş birliği indeksi hesaplanmamıştır. Analizin üçüncü aşamasında bulgular tanımlanmıştır. Bu aşamada araştırmada iç geçerliği sağlamak için kategori ve temaları temsil eden alıntılara yer verilmiştir. Analizin son aşamasında bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır. Bu aşamada bulguların anlamlılığını ve bütünlüğü araştırmacılar tarafından sürekli test edilmiştir. Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve diğerler temalarla tutarlılığı değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. Dış geçerliği sağlamak için; verileri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve analiz aşamasına kadar araştırma süreci detaylıca açıklanmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin mesleki gelişim metaforları ve gerekçeleri bakımından mesleki gelişim metaforlarının analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlar

Öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin metaforları tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Deniz	5	Su	5	Mum	5
Ağaç	3	Işık	3	Ampul	2
Demir	2	Gökyüzü	2	Güneş	2
İlaç	2	Toprak	2	Basamak	1
Çiftçi	1	Keskin bıçak	1	Robot	1
Kanguru	1	Air bag	1	Mavi çam	1
Bina	1	Ahtapot	1	Fuar	1
Küllenen ocak	1	Bisiklet pedalı	1	Müzik	1
Sporcu	1	Merdiven	1	Uçsuz yol	1
Ekmek	1	Gökkuşağı	1	Pamuk ipliği	1
Kadın	1	Yemek	1	Dağın zirvesi	1
Araba	1	Pahalı	1	Uzun yol	1
Bitki	1	Rönesans	1	Kuş	1
Bambu ağacı	1	Huzur	1	Acı biber	1
Bahçe	1	Bukalemun	1	Fidan	1
Suya atılan taş	1	Çiftçinin ürünü	1	Ağaca su verme	1
Değirmen	1	Roman	1	Kaplumbağa	1
Türkiye'nin iklimi	1	Uçak	1	Su damlası	1
Okyanus	1	Kartal gagası	1	Yel değirmeni	1
Yemeğin tuzu biberi	1	Teknoloji	1	Kumbara	1
Kutup yıldızı	1	Çiçek	1	Boş	1
İnsan ruhu	1	Spor	1	Çınar	1
Arı	1	Satranç	1	Para	1
Herkül	1	Kedi	1	Yol levhası	1
Enerji içeceği	1	At	1	Motor	1
Gaz pedalı	1	Matematik	1	Uzay boşluğu	1
Futbol	1	Peri	1	Ay	1
Reform	1	Yenilenme	1	Rehber	1
Komutan	1	Aşk	1	Çocuk	1
Yarış otomobili	1	Bal	1	Vitamin ilacı	1
Göl	1	Google	1	Koza	1
Bilgisayar programındaki güncelleme			1	Toplam	116

Araştırmaya katılan 116 öğretmen mesleki gelişime ilişkin 94 farklı metafor üretmişlerdir. Deniz (f=5), su (f=5) ve mum (f=5) öğretmenler tarafından en çok üretilen mesleki gelişim metaforlarıdır. Bu metaforları ağaç (f=3) ve ışık (f=3) metaforları takip etmektedir. Ampul, demir, gökyüzü, güneş, ilaç ve toprak birden fazla tekrar eden diğer metaforlardır. Geriye kalan 83 metafor ise yalnızca bir kere üretilmiştir.

3.2. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Kavramına İlişkin Metaforlarının Gerekçelerine Göre Temalandırılması

Öğretmenlerin mesleki gelişime ilişkin oluşturdukları metaforlar gerekçeleri bakımından incelendiğinde olumlu kategorisinde "gereklilik olarak mesleki gelişim", "başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim", "mesleki donanımı arttırmak için mesleki gelişim", "sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim", "emek ve çaba gerektiren mesleki gelişim", "yenilik ve güncelleme için mesleki gelişim", "mutluluk ve motivasyon verici mesleki gelişim" ve "yönlendirme için mesleki gelişim" temalarının oluştuğu görülmektedir.

3.2.1. Gereklilik olarak mesleki gelişim

Gereklilik olarak mesleki gelişim teması öğretmenlerin en çok vurguladıkları (f=39) temadır. Bu temaya ilişkin metaforlar ve alıntılar tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Gereklilik olarak mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
39	Bina, küllenen ateş, ekmek, araba, su, demir bahçe, yemeğin tuzu biberi, insan ruhu, toprak, ahtapot, yemek, bilgisayar programındaki güncelleme, gökyüzü, deniz, teknoloji, çiçek, ışık, robot, keskin bıçak, müzik, kanguru, fidan, ağaca su verme, para, kedi, at, motor, matematik, ilaç, yenilenmek, çocuk, vitamin ilacı, koza.	Ekmek gibidir benzer, çünkü yersen şişmanlarsın yemezsen aç kalırsın. Su gibidir benzer, çünkü içersen faydasını görürsün içmezsen yaşayamazsın. Yemeğin tuzu biberi gibidir benzer, çünkü yemeğe de tuzunu baharatını eklemediğinde yemek olamayacağı gibi mesleki gelişim olmadan da öğretmenliğin anlamı olmaz. Yemek gibidir benzer, çünkü yemek yemezsek enerji bulamayız ve verimli olamayız. Karanlığı aydınlatan ışık gibidir benzer, çünkü görevi yerine getirmek için mesleki gelişime ihtiyaç vardır. Koza gibidir benzer, çünkü kozanın içindeki canlı gelişimini tamamlamadan çıkamaz. Kozayı mesleki gelişime, içindeki canlıya öğretmene benzetebiliriz.

Olumlu Kategori

Bu tema altında öğretmenler mesleki gelişimin gerekliliğini öğretmenlik için vazgeçilmez olduğunu vurgulamaktadırlar. Öğretmenler mesleki gelişimin gerekliliğini vurgulamak için 34 farklı metafor kullanmışlardır. Deniz ve su metaforları birden fazla kullanılmıştır. Burada kullanılan ekmek, su, yemek gibi metaforlar mesleki gelişimin öğretmenler için gerekliliğini çarpıcı şekilde vurgulamaktadır.

3.2.2. Başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim

Başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim teması öğretmenlerin en çok vurguladıkları (f=38) bir diğer temadır. Bu temaya ilişkin metaforlar ve alıntılar tablo 3'te verilmiştir.

Bu tema altında mesleki gelişimin öğretmenlere ve öğrencilere katkısı ve eğitimdeki genel kaliteye katkısı vurgulanmaktadır. Öğretmenler mesleki gelişimin eğitimde başarıyı ve kaliteyi artırdığını vurgulamak için 29 farklı metafor kullanmışlardır. Mum, güneş, ampul ve ağaç metaforları birden fazla kullanılmıştır. Burada kullanılan mum, güneş, ampul gibi metaforlarla mesleki gelişimin öğretmenleri ve öğrencileri aydınlatarak eğitimde kalitenin artırılmasına katkıda bulunduğu çarpıcı biçimde vurgulanmıştır.

Tablo 3. Başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
38	Basamak, çiftçi, mum, bina, sporcu, ekmek, kadın, bitki, bahçe, ampul, insan ruhu, çınar, güneş, airbag, ahtapot, bisiklet pedalı, merdiven, gökkuşağı, ağaç, ışık, suya atılan taş, mavi çam ağaca su verme, yel değirmeni, toprak, gaz pedalı, ilaç, peri, yarış otomobili, arı.	Çiftçi gibidir benzer, çünkü ürün üretilir sonunda faydalı olabilir. Çınar gibidir benzer, çünkü yaşlandıkça geliştikçe gölgesinden daha çok faydalanılır. Güneş gibidir benzer, çünkü verdiği teknik bilgilerle eğitim ve öğretime katkıda bulunan herkese ışık tutar. Öğretmenleri gezegen, öğrencileri de Bisiklet pedalları gibidir benzer, çünkü mesleğimiz ile ilgili kendi çabamızla ne kadar bilgi tecrübe ve araştırmaya sahip olursak o kadar farklı bakış açısı ile çevremize ve mesleğimize katkımız olur. Gökkuşağı gibidir benzer, çünkü her öğrenci ayrı bir renktir. Algulamaları, ilgileri, öğrenme kapasiteleri, dikkat süresi farklı farklıdır. Her bir yetenek ayrı bir rengi yansıtır. Bu renklerin ne anlama geldiğini anlamak mesleki gelişim ile mümkündür. Ampul gibidir benzer, çünkü kendisini de aydınlatır çevresini de aydınlatır. Ağaç gibidir benzer, çünkü kökleri güçlendikçe gövdesi daha dik durur. Mesleki çalışmalar arttıkça eğitim daha güzel olur. Mum gibidir benzer, çünkü öğretmeni ve öğrenciyi aydınlatır.

3.2.3. Mesleki donanımı arttırmak için mesleki gelişim

Mesleki donanımı arttırmak için mesleki gelişim teması en çok vurgulanan (f=32) temalardan biridir. Bu temaya ilişkin metaforlar ve alıntılar tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Mesleki donanımı arttırmak için mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
32	Basamak, sporcu, ekmek, kadın, bitki, su, bahçe, okyanus, çınar, airbag, bisiklet pedalı, merdiven, gökkuşağı, ağaç, ampul, huzur, ışık, roman, uçak, kartal gagası, spor, Rönesans, mavi çam, fuar, ağaca su vermek, yel değirmeni, kumbara, enerji içeceği, gaz pedalı, ilaç, Google, satranç.	Sporcu gibidir benzer, çünkü bir sporcu çalıştıkça bedensel ve zihinsel olarak daha iyi bir duruma gelir. Mesleki olarak gelişmeleri takip etmekte daha iyi çalışmalar yapmasını sağlar. Merdiven gibidir benzer, çünkü her bir basamak senin başka bir öğretim basamağına tırmanmanı sağlar. Ağaç gibidir benzer, çünkü ağaç büyü kökü yerinde kalır. Yeşeren yeni dallar gelişimin simgesidir. Her dal her yaprak gelişime katkı sağlar. Uçak gibidir benzer, çünkü kişiyi hızla yükseğe çıkarır. Enerji içeceği gibidir benzer, çünkü enerjimiz bittiğinde içeceğimiz enerji içeceği sizin toparlanmanıza katkıda bulunur Google gibidir benzer, çünkü öğrenmek istediklerine cevap alırsın. Hangi amaçla kullanırsan o yönde kendini geliştirirsin

Bu tema altında mesleki gelişimin özellikle öğretmenlere mesleki olarak katkıları vurgulanmıştır. Bu tema içeriği itibarıyla "başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim" temasına benzese de o temada mesleki gelişimin hem öğretmene hem öğrenciyeye katkısı birlikte vurgulanmışken bu temada yalnızca öğretmene mesleki katkısı vurgulanmıştır. Öğretmenler mesleki gelişimin öğretmenlerin niteliğini ve donanımını artırdığını vurgulamak için 32 farklı metafor kullanmışlardır. Sporcu, ağaç, enerji içeceği, Google, kumbara metaforları mesleki gelişimin öğretmenlere mesleki olarak katkısını açık bir şekilde ifade etmektedir.

3.2.4. Sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim

Sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim teması da çok vurgulanan (f=30) temalardan biridir. Bu temaya ilişkin metaforlar ve alıntılar tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
30	Basamak, mum, gökyüzü, değirmen, Türkiye'nin iklimi, okyanus, çınar, deniz, gökyüzü, çiftçinin ürünü, çiçek, suya atılan taş, robot, mavi çam, müzik, uçsuz yol, pamuk ipliği, uzun yol, bambu ağacı, kaplumbağa, su damlası, futbol, at, demir, ağaç, uzay boşluğu, göl.	Gökyüzü gibidir benzer, çünkü ucu bucağı yoktur. Okyanus gibidir benzer, çünkü içine girdiğinde derinlik arttıkça bildiğin ve bilmediğin ona ait her şeyle karşılaşsın her şeyle tanışsın. Deniz gibidir benzer, çünkü sonsuzdur, zengindir. Uçsuz bir yol gibidir benzer, çünkü gidilen her yolda zorluklar, inişler, çıkışlar, koşuşturmalar, arayışlar güzelliklerle doludur. At gibidir benzer, çünkü sürekli koşuşturuyoruz. Mesleki beklentiler hiç bitmiyor yorulduğunuzda sizi oyun dışına atıyorlar değeriniz kalmıyor. Uzay boşluğu gibidir benzer, çünkü hiçbir zaman sonu gelmez. Kat edecek yollar her zaman için vardır.

Bu tema altında öğretmenler mesleki gelişiminin süreklilik gerektiren bir süreç olduğunu vurgulanmaktadır. Öğretmenler mesleki gelişimin sonsuz bir süreç olduğunu vurgulamak için 27 farklı metafor kullanmışlardır. Deniz, okyanus, gökyüzü gibi metaforlar mesleki gelişimin sonsuzluğunu ifade etmek için birden çok kere kullanılmıştır.

3.2.5. Emek ve çaba gerektiren mesleki gelişim

Emek ve çaba gerektiren mesleki gelişim teması da sıkça (f=28) vurgulanan temalardandır. Bu temaya ilişkin metaforlar ve alıntılar tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Emek ve çaba gerektiren mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
28	Çiftçi, sporcu, kadın, araba, bitki, su, mum, bahçe, ampul, kutup yıldızı, toprak, bisiklet pedalları, kartal gagası, çiçek, robot, uçsuz yol, dağın zirvesi, uzun yol, bambu ağacı, kumbara, ağaç, kedi, at, matematik, yarış otomobili.	Bahçe gibidir benzer, çünkü ilgilenirsen verimli olursun ilgilenmezsen harap olursun. Toprak gibidir benzer, çünkü toprağa özen gösterir bakımını yaparsan gerekli faydayı alırsın. Eğer gerekli özeni göstermez, bakımını yapmazsan verim düşer ve zarar edersin. Yani bir atasözü ile açıklarsan, bakarsan bağ olur bakmazsan dağ olur. Kartal gagası gibidir benzer, çünkü gaganın gelişimi çetin bir süreç ister. Gelişim tamamlanana kadar sıkıntı yaşanır. Ama daha sonra istediği avını bu gagasıyla yakalaması çok kolaydır. Dağın zirvesi gibidir benzer, çünkü ulaşmak emek ister. Matematik gibidir benzer, çünkü öğrenilmesi zorunludur. Ancak uğraştırıcıdır. Çocuk gibidir benzer, çünkü çocuk ilgi alaka bekler. Mesleki gelişimde öyledir kendi kendini sürekli yenilemek lazım mesleğindeki gelişmeleri takip etmek lazım.

Bu tema altında mesleki gelişimin emek, çaba ve maliyet gerektiren bir süreç olduğu vurgulanmıştır. Bu temada içerik olarak "sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim temasına benzemektedir. Ancak o temada sürecin sonsuzluğu vurgulanırken bu temada sürecin emek ve çaba gerektirdiği vurgulanmıştır. Öğretmenler mesleki gelişimin emek ve çaba gerektiren bir süreç olduğunu vurgulamak için 25 farklı metafor kullanmışlardır. Dağın zirvesi, bahçe, matematik, kartal gagası gibi metaforlar mesleki gelişimin emek ve çaba gerektiren bir süreç olduğunu çarpıcı bir şekilde ifade etmektedir.

3.2.6. Yenilik ve güncelleme için mesleki gelişim

Yenilik ve güncelleme için mesleki gelişim teması kısmen vurgulanan (f=10) temalardan biridir. Bu temaya ilişkin metaforlar ve bazı alıntılar tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Yenilik ve güncelleme için mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
10	Araba, değirmen, okyanus, bilgisayar programındaki güncelleme, deniz, teknoloji, fuar, reform, yenilenmek, çocuk.	Bilgisayar programındaki güncelleme gibidir benzer, çünkü meslekteki yenilikleri takip edebilmek, sınıf ortamına uyarlaya bilmek ancak bu alanda kendini güncellemekle olabilir. Teknoloji gibidir benzer, çünkü teknolojiyi takip etmek gerekir. Fakat karşıdaki öğrencilerinizin ilgisi derse olmayıp, başka şeylere kafa yorarsa hiçbir ilgisi ve alakası olmuyor. Fuar gibidir benzer, çünkü yeni bilgi beceri ve tecrübeler kazanılır. Reform gibidir benzer, çünkü güncellenmek iyidir.

Bu tema altında mesleki gelişimin öğretmenlerin bilgi ve becerilerini güncellemesini, yeni bilgilere ulaşmasını sağladığı vurgulanmaktadır. Öğretmenler mesleki gelişimin öğretmenlerin bilgi ve becerilerini güncellediğini belirtmek için 10 farklı metafor kullanmışlardır. Bilgisayar programındaki güncelleme, teknoloji, fuar, reform gibi metaforlar bu temayı en iyi şekilde ifade eden metaforlardır.

3.2.7. Mutluluk ve motivasyon verici mesleki gelişim

Mutluluk ve motivasyon verici mesleki gelişim teması kısmen vurgulanan(f=9) temalardan biridir. Bu temaya ilişkin metaforlar ve bazı alıntılar tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Mutluluk ve motivasyon verici mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
9	insan ruhu, airbag, huzur, mavi çam, acı biber, aşk, bal, arı.	Airbag gibidir benzer, çünkü kendini ne kadar çok geliştirirsen o kadar güvende ve donanımlı, rahat hissederim. Olmazsa da olur ama baz model araba gibi bir öğretmen olursun. Huzur gibidir benzer, çünkü mesleki yeterlilik hissettirir. Aşk gibidir benzer, çünkü sevdiğe çoğalır. Bal gibidir benzer, çünkü birçok çiçekten elde edilir ve tatlıdır. Mesleki gelişimde birçok görüş alışverişi sonucunda çok iyi olabilir.

Bu tema altında mesleki gelişimin öğretmenlere verdiği mesleki yeterlik duygusu, mesleki sevgi, heyecan vurgulanmıştır. Öğretmenler mesleki gelişimin öğretmenlere kattığı mesleki sevgi ve yeterlik duygusunu ifade etmek için 6 farklı metafor kullanmışlardır. Airbag, huzur, aşk ve bal metaforları mesleki gelişimin öğretmenler kattığı duyguları en iyi ifade eden metaforlardır.

3.2.8. Yönlendirme için mesleki gelişim

Yönlendirme için mesleki gelişim teması az vurgulanan(f=8) temadır. Bu temaya ilişkin metaforlar ve bazı alıntılar tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Yönlendirme için mesleki gelişim temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
8	Işık, güneş, yol levhası, ay, rehber, komuta n, satranç.	Işık gibidir benzer, çünkü aslında kendimizde var olanların farklılığına varmamızı sağlar. Öğretmenlik hayatımıza ışık tutar. Güneş gibidir benzer, çünkü verdiği teknik bilgilerle eğitim ve öğretime katkıda bulunan herkese ışık tutar. Öğretmenleri gezegen, öğrencileri de onların içinde yaşayanlar olarak düşünebiliriz. Güneş sistemi gibi. Yol levhası gibidir benzer, çünkü öğretmene izleyeceği yolu gösterir. Rehber gibidir benzer, çünkü öğretim sürecinde yol gösterici bir rol üstlenir. İyi bir komutan gibidir benzer, çünkü neyi nasıl ve ne zaman yapacağını bilir. Düşman için korkulu dostlar için ise güven vericidir. Düşman dersi engelleyen unsurlar, dost ise iyi eğitilen öğrencilerdir. Satranç gibidir benzer, çünkü hangi ortamda nasıl davranılması gerektiği hakkında bilgi verir.

Bu tema altında mesleki gelişimin öğretmenleri ve öğretimi yönlendirmesi vurgulanmaktadır. Öğretmenler, mesleki gelişimin öğretmenleri ve öğretim sürecini yönlendirdiğini belirtmek için 7 farklı metafor kullanmışlardır. Güneş, yol levhası, rehber, satranç metaforları mesleki gelişimin yönlendirme özelliğini açık bir şekilde ifade eden metaforlardır.

3.2.9. Mesleki gelişimin zorlukları ve güçlükleri

Bu araştırma verilerinin analizinde elde edilen olumsuz kategorisinde yalnızca “mesleki gelişimin zorlukları ve güçlükleri” teması yer almaktadır. Bu temaya ilişkin metaforlar ve bazı alıntılar tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Mesleki gelişimin zorlukları ve güçlükleri temasına ilişkin metaforlar ve alıntılar

f	Metafor	Alıntı
13	Mum, ampul, pahalı, bukalemun, kartal gagası, pamuk ipliği, uzun yol, kuş, acı biber, anlamsız, motor.	Mum gibidir benzer, çünkü günden güne insanı eritir. Ampul gibidir benzer, çünkü başlangıçta alınan seminer ya da kurslar sıkıcı gelebilir sizi içten yakar ancak bunun sonucunda etrafını aydınlatır. Maliyetli (pahalı) gibidir benzer, çünkü devlete ve öğretmenlere gereksiz külfettir. Anlamsız(boş) gibidir benzer, çünkü alan angarya veren angarya görür.???

Olumsuz kategorisi altında sınırlı sayıda metafor olduğundan ve içerik olarak birbirine benzediğinden dolayı yalnızca bir tema oluşturulmuştur. Bu tema altında mesleki gelişimin zorlukları, yoruculuğu, maliyeti, gereksizliği vurgulanmıştır. Öğretmenler mesleki gelişimin zorluklarını, güçlüklerini ve maliyetini belirtmek için 11 farklı metafor kullanmışlardır. Mum, ampul, pahalı ve boş gibi metaforlar mesleki gelişimin zorluklarını ve maliyetini açık şekilde ifade eden metaforlardır. Metaforların gerekçesinden de anlaşılacağı gibi öğretmenlerin olumsuz metaforları mesleki gelişime bakış açılarından çok

mesleki gelişim deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda gereksiz, sıkıcı, angarya olduğu ifade edilmiştir.

4. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler mesleki gelişim kavramını ifade etmek için farklı 94 metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar arasında deniz, su, mum, ağaç, ışık, ampul metaforları en çok tekrar eden metaforlardır. Öğretmenlerin metaforları gerekçeleri bakımından incelendiğinde 8'i olumlu kategoride ve 1'i olumsuz kategoride yer alan 9 tema oluşmuştur. "Gereklilik olarak mesleki gelişim", "başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim", "mesleki donanımı arttırmak için mesleki gelişim", "sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim", "emek ve çaba gerektiren mesleki gelişim", "yenilik ve güncelleme için mesleki gelişim", "mutluluk ve motivasyon verici mesleki gelişim" ve "yönlendirme için mesleki gelişim" temaları olumlu kategorisinde yer alan temalardır. Mesleki gelişimin güçlükleri ve zorlukları teması ise olumsuz kategorisinde yer alan tek temadır. Bu temalar içerisinde "gereklilik olarak mesleki gelişim", "başarıyı ve niteliği arttırmak için mesleki gelişim", "mesleki donanımı arttırmak için mesleki gelişim", "sonsuz bir süreç olarak mesleki gelişim", "emek ve çaba gerektiren mesleki gelişim" sıklıkla vurgulanırken "yenilik ve güncelleme için mesleki gelişim", "mutluluk ve motivasyon verici mesleki gelişim", "yönlendirme için mesleki gelişim" ve "mesleki gelişimin güçlükleri ve zorlukları" temaları kısmen daha az vurgulanan temalardır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin olumlu bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Bu bağlamda mesleki gelişimin öğretmenler için gerekli, sürekli bir süreç olduğu ve eğitimde kaliteyi artırmak için anahtar rolde olduğu vurgulanmıştır. Mesleki gelişimle öğretmenlerin mesleki niteliklerini artırabilecekleri ve bunun sonucunda öğrenci başarısını yükselterek eğitimde kalitenin oluşmasına imkan tanıyacakları belirtilmektedir. Ayrıca bu durumun öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini yeterli hissetmelerine ve mesleklerini sevmelerine katkı yapacağı vurgulanmıştır. Tüm bunların yanında mesleki gelişimin emek ve özveri gerektiren zorlu bir süreç olduğu da ifade edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişime ilişkin ifade ettikleri olumsuzlukların da mesleki gelişim deneyimlerinden kaynaklandığı görülmüştür.

Araştırma sonuçları alanyazın bağlamında değerlendirildiğinde öğretmenler için mesleki gelişimin bir gereklilik olduğu birçok çalışmada vurgulanmaktadır. Scott (2009), 21. yüzyılın getirdiği hızlı değişim sonucunda öğrencilerin öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin verimli öğrenme ortamına ulaşabilmeleri için etkili mesleki gelişim ihtiyacı kaçınılmaz hale geldiğini belirtmektedir (Scott, 2009). Benzer şekilde diğer bazı araştırmalarda da mesleki gelişimin bir gereklilik olduğunu vurgulamışlardır (Craft, 2002; Guskey, 2002; Eekelen vd., 2006). Mesleki gelişimin eğitimdeki niteliği ve başarıyı artırdığını vurgulayan birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalarda mesleki gelişimin amacı öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek ve bunun sonucunda öğrenci başarısını artırmak olduğu vurgulanmaktadır (Guskey, 2000; Craft, 2002; Garet vd., 2001; Kubitskey vd., 2003; Day & Sach, 2005; Wei vd., 2009; Reese, 2010). Ayrıca mesleki gelişim, örgütsel gelişim ve okul gelişimi için çok önemlidir. Öğretmenlerin ve diğer personelin mesleki gelişimi, çocukların öğrenmesini geliştirmenin önemli bir bileşenidir (Borko, 2004; Bubb & Earley, 2007). Mesleki gelişimden yarar gören sadece öğretmen değil, gelişen öğretmen davranışları sonucunda öğrenci, okul yöneticileri ve aileler olarak ifade edilmektedir (Odabaşı, & Kabakçı, 2007). Bu çalışmalarda öğretmenin niteliğinin artırılmasıyla öğrenci başarısının artırılmasının sağlandığı vurgulansa da bazı çalışmalarda mesleki gelişimin öğretmenlere mesleki katkıları vurgulanmaktadır. Smith ve Desimone (2003), mesleki gelişimi öğretmenlerin mesleki bilgilerini genişletmesi uygulamalarını geliştirmesini sağlayan önemli bir mekanizma olarak tanımlamaktadır. Abou Assali (2014)' de mesleki gelişimin, öğretmenlerin profesyonelliğini, performansını ve bilgisini arttırmada önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Biraz farklı bir bakış açısıyla Guskey, (2000) mesleki gelişimi öğretmenlerin sertifika aldıkları, statülerini yükselttikleri ve ücret aldıkları bir durum olarak görmektedir. Mesleki gelişimin öğretmen niteliğini artırarak öğrenci başarısına ve dolayısıyla eğitimde kalitenin artmasına yaptığı katkı yukarıdaki çalışmalarla ifade edilmiştir. Bunun yanında bu katkının öğretim sürecinin yönlendirilmesine de katkı sağladığı yine bu araştırmalarda belirtilmiştir.

Birçok çalışma da mesleki gelişimi, eğitim standartlarını karşılayabilmek için öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminden başlayarak kariyerleri boyunca devam eden yaşam boyu öğrenme süreci olarak tanımlamaktadır (Knight, 2002; Bubb & Early, 2007; Bümen vd., 2012; Telese, 2012; Terzi, 2014; Wells, 2014). Yine bu çalışmalarda mesleki gelişim etkinliklerine katılmayı gerektiren bir süreç olarak tanımlandığı için bu sürecin emek, çaba ve maliyet gerektirdiği de vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Day ve Sach (2005) mesleki gelişimi öğretmenlerin mesleki yeteneklerini geliştirmeleri için kariyerleri boyunca katıldıkları bütün etkinlikleri ifade etmek için kullanılan bir kavram olarak tanımlamaktadır. Ancak oldukça karışık

entellektüel ve duygusal çabayı ifade eden bu basit tanım öğretim standartlarının sürdürülmesi ve geliştirilmesi, okullarda öğrenme ve başarının artırılması gibi kendi özgü zorlukları içerdiğini belirtmiştir. Araştırmada elde edilen mesleki gelişimin öğretmenlerin bilgilerini güncellemesini yeni bilgiler öğrenmesini sağlaması da bir çok araştırmada vurgulanan mesleki gelişim için temel bir özelliktir (Kwakman, 2003; Smith & Desimone, 2003). Bu özellik zaten öğretmenlerin mesleki katkılarıyla ilgili yukarıda belirtilen çalışmalarda da vurgulanmaktadır. Mesleki gelişimin öğretmenlerin mesleki motivasyonlarına ve yeterliklerine katkıları da ifade eden çalışmalara da rastlanmaktadır. Murhy ve Calway (2008), mesleki gelişimin, profesyonellerin yeterlilik seviyesinin ötesine geçmelerini sağladığını ve motivasyonlarını artırdığını belirtmektedir. Benzer şekilde mesleki gelişimin inançlar ve motivasyonla ilişkisine De Vries ve diğerleri (2013)' de vurgu yapmaktadır. Mesleki gelişimin olumsuz olarak özelliği olarak vurgulanan zorluklar ve güçlüklerle ilişkin özellikle ülkemizdeki alanyazında karşılaşmak mümkündür. Daha çok kısır ve tekrardan ibaret olan içerikleri olan seminerle sağlanmaya çalışılan Türkiye' deki mesleki gelişim etkinlikleri, ihtiyaçları karşılamaktan çok uzak, bağlamdan kopuk, niteliği düşük, doğru planlanmamış olması gibi özellikler bir çok çalışmada vurgulanmaktadır (Gönen & Kocakaya, 2006; Özen, 2006; Bayrakçı, 2009; Bümen vd., 2012; İzci & Eroğlu, 2016; Elçiçek & Yaşar, 2016). Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki gelişimi boş, gereksiz gibi değerlendirmelerinin arkasında niteliksiz mesleki gelişim deneyimlerinin yattığı düşünülmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar öğretmenlerin mesleki gelişim kavramına ilişkin olumlu algılarının olmasının yanı sıra kavramı derinlemesine bildiklerini göstermektedir. Çünkü mesleki gelişim kavramına ilişkin algılarının alanyazındaki mesleki gelişimin temel özellikleriyle örtüştüğü görülmektedir. Mesleki gelişim kavramına ilişkin olumsuz algıların da mesleki gelişim deneyimlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Bu duruma ilişkin elde edilen sonucun alanyazındaki araştırma sonuçlarıyla desteklendiği görülmektedir.

Öğretmenlerin mesleki gelişime ilişkin bu olumlu algılarının mesleki gelişime katılımları için önemli bir aktivatör olabileceği düşünülmektedir. Çünkü öğretmenler mesleki gelişim sürecinin önemi ve katkılarına ilişkin olumlu algılara sahiptir. Dolayısıyla öğretmenlerin mesleki gelişime katılımı küçük teşviklerle sağlanabilir. Bu teşvikler ücret, terfi gibi, ödül, duygusal tatmin gibi unsurlar olabilir. Bu teşviklerin yapılmadığı da bilinen bir gerçektir (Bümen vd., 2012; Eroğlu, 2014). Ancak öncelikle mesleki gelişim programlarının daha nitelikli, ilgi çekici, öğretmen merkezli, programlarla ve standartlarla uyumlu, ulaşılabilir hale getirilmesi gerekmektedir. Bu özellikleri barındıran ve öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini destekleyecek yeni yaklaşımların işe koşulması gerekmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar araştırma örneklemiyle sınırlıdır. Araştırmada sadece bir kavramın incelenmesi bir sınırlılık olarak düşünülebilir ancak fenomenoloji çalışmalarında bir kavrama vurgu yapılması gerektiği de vurgulanmaktadır (Creswell, 2013). Bu araştırma sonuçlarına paralel olarak öğretmenlerin mesleki gelişime katılımları, mesleki gelişime yönelik tutumları ve mesleki gelişim programlarıyla ilgili nicel, nitel ve karma araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abou-Assali, M. (2014). The link between teacher professional development and student achievement: A critical view. *International Journal of Bilingual & Multilingual Teachers of English*, 2(1), 39-49.
- Altun, T., & Cengiz, E. (2012). Upper Primary School Teachers' Views about Professional Development Opportunities. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(3).
- Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: Administration as building and renovation. *Journal of Educational Administration*, 37(1), 80-89.
- Arslan, M. M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1293-1322.
- Aydın, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin "çevre" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 26,25-44.
- Balci, F. A. (2011). Okul metaforları: İlköğretim müfettişlerinin okul algıları, *Eurasian Journal of Educational Research*, 3 (44), 27-38.
- Bayrakci, M. (2009). In-service teacher training in Japan and Turkey: A comparative analysis of institutions and practices. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(1), 10-22.
- Borko, H. (2004). Professional development and teacher learning: Mapping the terrain. *Educational researcher*, 33(8), 3-15.
- Bümen, N. T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G., & Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim*, Bahar 194, 31-50.
- Cerit, Y. (2010). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (Üçüncü baskıdan çev.) (M. Bütün ve S. B. Demir).Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 269-283.

- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement. *Education policy analysis archives*, 8(1), 1-44.
- Day, C., & Sachs, J. (2005). *International handbook on the continuing professional development of teachers*. McGraw-Hill Education (UK).
- De Vries, S., Jansen, E. P., & van de Grift, W. J. (2013). Profiling teachers' continuing professional development and the relation with their beliefs about learning and teaching. *Teaching and Teacher Education*, 33, 78-89.
- Earley, P., & Bubb, M. S. (2007). *Leading and managing continuing professional development: Developing people, developing schools*. Paul Chapman Publishing.
- Ekici, G. (2016). Biyoloji öğretmeni adaylarının mikroskop kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: bir metafor analizi çalışması. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 17(1), 615-636.
- Elçiçek, Z., & Yaşar, M. (2016). Türkiye'de ve dünyada öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 12-19.
- Eroğlu, M. (2014). High school teachers' views about professional development barriers. Asian Conference on Education, (Osaka, Japonya, 2014).
- Fenwick, T. (2000). Adventure guides, outfitters, firestarters, and caregivers: Continuing educators' images of identity. *Canadian Journal of University Continuing Education*, 26 (1), 53-77.
- Garet, M. S., Porter, A. C., Desimone, L., Birman, B. F., & Yoon, K. S. (2001). What makes professional development effective? Results from a national sample of teachers. *American educational research journal*, 38(4), 915-945.
- Gönen, S., & Kocakaya, S. (2006). Fizik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler üzerine görüşlerinin. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 37-44.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Corwin Press.
- Guskey, T. R. (2002). Does it make a difference? Evaluating professional development. *Educational leadership*, 59(6), 45-51.
- Güveli, E., İpek, A. S., Atasoy, E., & Güveli, H. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik kavramına yönelik metafor algıları. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 140-159.
- Hoque, K. E., Alam, G. M., & Abdullah, A. G. K. (2011). Impact of teachers' professional development on school improvement – an analysis at Bangladesh standpoint. *Asia Pacific Education Review*, 12(3), 337-348.
- İlğan, A. (2013). Öğretmenler için etkili mesleki gelişim faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel sayı, 41-56.
- İzci, E., & Eroğlu, M. (2016). Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu hizmetiçi eğitim programının değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1666-1688.
- Kaçan, G. (2004). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişime ilişkin isteklilik düzeyleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 57-66.
- Kalra, M. B., & Baveja, B. (2012). Teacher thinking about knowledge, learning and learners: A metaphor analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 55, 317-326.
- Knight, P. (2002). A systemic approach to professional development: learning as practice. *Teaching and teacher education*, 18(3), 229-241.
- Kubitskey, B., Fishman, B., & Marx, R. (2003). The relationship between professional development and student learning: Exploring the link through design research. In *annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL*. 25.06.2017 tarihinde <https://pdfs.semanticscholar.org/f45d/f4d2996622f542061a9a3e4bbdaf36033b67.pdf> adresinden indirilmiştir.
- Kwakman, K. (2003). Factors affecting teachers' participation in professional learning activities. *Teaching and teacher education*, 19(2), 149-170.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil*. (Çev: G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Üçüncü baskıdan çev.) (S. Turan Çev Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (2015). *Nitel veri analizi* (İkinci baskıdan çev.) (S. Akbaba ve A. E. Altun Çev Ed.). Pegem Akademi, Ankara.
- Murphy, G. A., & Calway, B. A. (2008). Professional development for professionals: beyond sufficiency learning. *Australian Journal of Adult Learning*, 48(3), 424-444.
- Odabaşı, H. F., & Kabakçı, I. (2007). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü, Azerbaycan*, 12-14.
- Organisation for Economic Co-operation and Development(OECD), (2005). *Teachers matter: Attracting, developing and retaining effective teachers*. Araştırma Raporu, Organisation for Economic Co-operation and Development. 05.07.2017 tarihinde <http://www.oecd.org/education/school/34990905.pdf> adresinden indirilmiştir.
- Özdemir, S. M. (2016). Öğretmen niteliğinin bir göstergesi olarak sürekli mesleki gelişim. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 233-244.
- Özen, R. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarının etkilerine ilişkin görüşleri (Düzce ili örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 141-160.
- Reese, S. (2010). Bringing effective professional development to educators. *Techniques: Connecting Education and Careers (J1)*, 85(6), 38-43.
- Saban, A, Koçbeker, B. N., & Saban A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 461-522
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459-496.
- Sandholtz, J. H., & Ringstaff, C. (2013). Assessing the impact of teacher professional development on science instruction in the early elementary grades in rural US schools. *Professional Development in Education*, 39(5), 678-697.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf öğretmenlerinin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, 12-18.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.

- Singh, K. (2010). Metaphor as a tool in educational leadership classrooms. *Management in Education*, 24(3), 127-131.
- Smith, T. M., & Desimone, L. M. (2003). Do changes in patterns of participation in teachers' professional development reflect the goals of standards-based reform?. *Educational horizons*, 81(3), 119-129.
- Telese, J. A. (2012). Middle school mathematics teachers' professional development and student achievement. *The Journal of Educational Research*, 105(2), 102-111.
- Terzi, Ç. (2014). European Union education policies and continuing professional development of teachers in Turkey. *International Online Journal of Education and Teaching/ISSN: 2148-225X*, 1(4), 297-307.
- Villegas-Reimers, E. (2003). *Teacher professional development: an international review of the literature*. Paris: International Institute for Educational Planning. 10.11. 2017 tarihinde <http://teachersity.org/files/PDF/UNESCO%20%20Teacher%20Professional%20Development.pdf> adresinden indirilmiştir.
- Wei, R. C., Darling-Hammond, L., Andree, A., Richardson, N., & Orphanos, S. (2009). Professional learning in the learning profession: a status report on teacher development in the US and abroad. technical report. *National Staff Development Council*.
- Wells, M. (2014). Elements of effective and sustainable professional learning. *Professional Development in Education*, 40(3), 488-504.
- Yaylacı, A. F. (2013). Öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine ilişkin yaklaşım sorunu. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel sayı*, 25-40.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr/index>